

Svar på Granskning av implementering av patientlagen

Sammanfattning

E & Y har på uppdrag av landstingets revisorer granskat Landstinget Blekinges implementering av patientlagen. Den sammanfattande bedömningen är att landstinget har vidtagit adekvata åtgärder och gjort satsningar för att, i linje med lagstiftarens viljeriktning, stärka patientens ställning.

De administrativa regelverken har anpassats till patientlagen medan de förändringar i vårdkultuten som är nödvändiga behöver blir tydligare.

Revisorerna rekommenderar landstinget att tydliggöra patientlagens förväntningar och åtaganden på olika delar av verksamheten samt göra en analys över blekingepatientens ställning i relation till lagensamt också identifiera förutsättningarna för och emot ett ökat medborgar- och patientinflytande med fokus på kärnverksamhetens verksamhetsmässiga förutsättningar.

De rekommendationer som revisorerna föreslår är viktiga steg för att patientlagen ska få effekt. Det pågående arbetet mot Framtidens hälso- och sjukvård inkluderar också ett beslut om att införa en personcentrerad vård och inom ramen för det arbetet pågår arbetet i linje med revisorerna rekommendationer. Inom cancerområdet arbetar Landstinget också i enlighet med de nationellt fastställda standardiserade vårdflöden (SVF) som ställer krav att patienten är väl informerad och får en egen vårdplan. I en verksamhet som arbetar med personcentrerad vård arbetar man enligt patientlagen. Eftersom en del av de krav som ställs i patientlagen handlar om att förändra kulturen krävs ett systematiskt och uthålligt utvecklingsarbete för att ett personcentrerat förhållningssätt ska prägla alla verksamhet inom landstinget.

Landstinget Blekinges uppfattning är att i pågående arbete med att genomföra personcentrerad vård och utvärdera effekterna av detta, så ingår revisorernas rekommenderade åtgärder som en naturlig del i utvecklingsarbetet. Patientlagen blir då en del i ett större sammanhang och förutsättningarna ökar för att förstå vilka förväntningar och åtaganden som patientlagen innebär inom olika delar och nivåer i landstingets organisation.

Bakgrund

E & Y har på uppdrag av landstingets revisorer granskat Landstinget Blekinges implementering av patientlagen. Den sammanfattande bedömningen är att landstinget har vidtagit adekvata åtgärder och gjort satsningar för att, i linje med lagstiftarens viljeriktning, stärka patientens ställning.

Följande iakttagelser redovisas av revisorerna:

- Patientlagens konstruktion är sådan att det inte är helt lätt att slå fast nivån på de skyldigheter som lagen medför för olika nivåer inom landstinget.
- Initialt igångsattes en projektorganisation för att arbeta med implementeringen.
- Fokus i implementeringsarbetet låg framför allt på att öka kunskapen (hos patienter/medborgare och i den egna organisationen), samt att få nödvändiga strukturer och processer på plats (t ex kring remisshantering)
- Det aktiva arbetet med implementeringen av patientlagen i sig har upphört. Det sker ett kontinuerligt och väl spritt arbete med att befrämja en patientcentrerad vård. Detta har i allt väsentligt bäring på de förändringar i värderingar och förhållningssätt som lagstiftaren eftersträvar med införandet av patientlagen
- Införandet av en personcentrerad vård kan ses som en dimension i landstingets långsiktiga planering för framtidens hälso- och sjukvård.
- I verksamheterna bejakas initiativen som syftar till ökad delaktighet och stärkt ställning för patienten, men förändringsarbetet möter motstånd på grund av att de verksamhetsmässiga förutsättningarna inte ger nödvändigt utrymme

Revisorerna ser ett behov av att dels följa upp huruvida satsningarna resulterat i en faktisk stärkt ställning för patienten, dels följa upp om satsningarna påverkar hälso- och sjukvården i riktning mot en mer jämlik fördelning.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar revisorerna landstingsstyrelsen att:

- Tydliggöra vilka förväntningar och åtaganden som patientlagen medför för olika delar och nivåer inom landstingsorganisationen
- Överväga en djupare genomlysning av blekingepatientens faktiska ställning i relation till de rättigheter som stipuleras i patientlagen och till denna relaterad lagstiftning
- Genomlysna och kartlägga förutsättningar för, och hinder emot, ökat patientinflytande och stärkt ställning för patienter och medborgare, och detta med särskilt fokus på de operativa verksamheternas verksamhetsmässiga förutsättningar.

Bedömning

Revisorerna har gett en rättvis bild av hur landstinget Blekinge börjat implementera patientlagen.

I revisionsrapporten relateras också till den nationella utvärderingen ”Lag utan genomslag” som redogör för att patientlagen ännu inte har fått önskad effekt.

Revisorernas rekommenderar åtgärderna är logiska men viktiga att fläta in i det pågående utvecklingsarbete med Framtidens hälso- och sjukvård som inkluderar att landstinget ska införa en personcentrerad vård. En verksamhet som arbetar personcentrerat uppfyller huvuddelen av patientlagens krav. Landstingsstyrelsen tog i januari beslut om Framtidens hälso- och sjukvård. På landstingets intranät, tillgängligt för alla medarbetare, finns följande information att läsa:

”Hälso- och sjukvården kommer att utvecklas en hel del framöver, och Landstinget Blekinge vill utvecklas med den. Därför satsar vi på att utveckla den personcentrerade vården.

Landstingsledningen vill att sjukvården och organisationen runtomkring i framtiden ska utgå mer från individens perspektiv och behov. Det är också en del i utvecklingsstrategin Framtidens hälso- och sjukvård som ska hjälpa oss alla att ha samma riktning i utvecklingen. I landstingsplanen ingår uppdraget att utveckla den personcentrerade vården i hela landstinget. Men ett personcentrerat förhållningssätt kan inte ses som en enskild fråga, utan måste integreras på alla nivåer för att kunna genomföra hela landstingets organisation.

Vi går mot ett arbetssätt där patienterna blir alltmer delaktiga och involveras i sin hälsa och sin vård, inte minst sedan den nya patientlagen trädde i kraft. Därför vill Landstinget Blekinge ta initiativ till att utveckla vårt arbetsätt till att ha patientens perspektiv och stötta det i ledning, styrning och vårdinformationsstöd. Att utveckla ett personcentrerat förhållningssätt innebär att fortsätta möta alla med värdighet, medkänsla och respekt och därmed lägga grunden till en jämlik och bättre hälsa för alla.”

Tydliggöra vilka förväntningar och åtaganden som patientlagen medför för olika delar och nivåer inom landstingsorganisationen

I landstingets riktlinjer för implementering av personcentrerad vård (PM 2017-03-07) finns tre mål angivna

- Patientmedverkan i den egna vården
- Patientmedverkan i utvecklingen av vården
- Invånar- och patientmedverkan i framtidens hälso- och sjukvård

Samtliga förvaltningsledningar och landstingsdirektörens stab har under 2016 deltagit i ett utvecklingsprogram för att förstå och stötta införandet av personcentrerad vård. Samtliga förvaltningar arbetar idag med/planerar för att införa personcentrerad vård. Det innebär att huvuddelen av landstingets medarbetare kommer att beröras på olika sätt.

Genomlys och kartlägga förutsättningar för, och hinder emot, ökat patientinflytande och stärkt ställning för patienter och medborgare, och detta med särskilt fokus på de operativa verksamheternas verksamhetsmässiga förutsättningar

I landstingets utvecklingsarbete med att införa en personcentrerad vård i verksamheterna ingår som en naturlig del att identifiera både möjligheter och hinder för att genomföra förändringar. Det innebär att varje enhet gör detta arbete men också byter erfarenheter med varandra. Detta blir möjligt bland annat via en förvaltningsövergripande grupp av medarbetare med uppdrag att stötta och koordinera implementeringen.

Överväga en djupare genomlysning av blekingepatientens faktiska ställning i relation till de rättigheter som stipuleras i patientlagen och till denna relaterad lagstiftning.

Denna rekommendation är lite svårtolkad utifrån ”och till denna relaterad lagstiftning”

I. Landstinget verksamheter arbetar i huvudsak annat utifrån följande lagar

- Hälso- och sjukvårdslagen
- Tandvårdslagen
- Patientlagen
- Kommunallagen
- Arbetsmiljölagen

Uppföljning av följsamheten till dessa lagar sker regelmässigt vid årsbokslut och delårsbokslut. En djupare genomlysning som liknar den enligt revisorernas rekommenderar kommer att ske inom ramen för personcentrerad vård. Blekinge kompetenscentrum har fått i uppdrag att utvärdera landstingets arbete med att införa en personcentrerad vård och vilka effekter det får för patienterna. Detta kan inkludera en analys av hur patientens rättigheter enligt patientlagen tillgodoses.